

İQTİSADİ ELMLƏR

UOT 338.45:69

İNŞAAT ŞİRKƏTLƏRİNDƏ AKTİVLƏRİN DƏYƏRLƏNDİRİLMƏSİ METODLARI

Arif QULİYEV*

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 25 aprel 2024; çapa qəbul edilmişdir: 14 may 2024; online-da çap edilmişdir: 25 iyun 2024.

Received: 25th of April, 2024; accepted: 14th of May, 2024; published online: 25th of June, 2024.

Açar sözlər: *aktivlər, mühasibat uçotu, metod, inşaat, maliyyə, dəyərləndirilmə*

Giriş

İnşaat sektoru, dinamik və rəqabətli bir sahədir. Bu sahədə fəaliyyət göstərən şirkətlər layihələrinə qoyduqları investisiyaların effektivliyini qiymətləndirmək üçün aktivlərin dəyərlənməsindən istifadə edirlər. Aktivlərin dəyərlənməsi, şirkətlərə məhsuldarlığı artırmaq, maliyyələri idarə etmək və gələcək perspektivləri planlamaq üçün əhəmiyyətli məlumatlar təmin edir.

Azərbaycan Respublikasında mühasibat uçotunun tənzimlənməsi, hesabların tərtib olunması və mühasibat informasiyalarının düzgün, etibarlı olması dövlət tərəfindən qəbul olunmuş qanunla idarə olunur. Bu sənədlər sisteminə «Mühasibat uçotu haqqında» Azərbaycan Respublikasının 24 mart 1995-ci il qanunu, Maliyyə Nazirliyinin «Müəssisələrin mühasibat uçotunun hesablar Planı və onun tətbiqinə dair 01 yanvar 1996-cı il Təlimatı», «Müəssisələrin uçot siyasəti haqqında» 23 yanvar 1997-ci il Əsasnaməsi və mühasibat uçotunun təşkilinə aid olan digər qanunlar və normativ aktlar aiddir.

İnşaat şirkətlərində aktivlərin dəyərlənməsi maliyyənin dayandırılması, iş müxtəliflikləri və vergi hesabları üçün əsas təşkil edir. Bu proses, inşaat layihələrinin effektivliyini və layihələrin maliyyə performansını dəqiqləşdirmək üçün əhəmiyyətli rolə malikdir. İnşaat şirkətləri var olan və potensial müştəriləri, maddi və maliyyəvi resursları, eyni zamanda bazar keyfiyyətlərini qiymətləndirmək üçün müxtəlif metodlara müraciət edirlər. Aktivlərin dəyərləndirilməsi, şirkətin maliyyə performansını və potensial risklərini dəqiqləşdirmək, qurumun nailiyyətlərini proqnoz etmək üçün əhəmiyyətli bir məsələdir. Aktivlərin dəyərlənməsi, aktivlərin cari dəyərini müəyyənləşdirmək və layihələrə qoyduqları investisiyaların geri qaytarılma vaxtını ölçmək üçün lazımlıdır.

Bu məqalədə, inşaat şirkətlərində aktivlərin dəyərlənməsinin əhəmiyyəti və prosesləri ilə bağlı nəzəri və təcrübi məlumatlar təqdim ediləcəkdir. Ayrıca, müxtəlif aktiv dəyərləndirmə metodları və bu metodların praktikada tətbiqi barədə məlumatlar paylaşılacaq. Bu məlumatlar, inşaat şirkətlərinin aktivlərinin dəyərlənməsi prosesini daha yaxşı başa düşmələrinə kömək edəcəkdir.

*magistrant, Bakı Avrasiya Universiteti
e-mail: arif-quliyev-2021@mail.ru

1. İnşaat şirkətlərində mühasibat uçotu

İnşaat sektorunun dinamikası və fərqli sahələrdə fəaliyyət göstərən inşaat şirkətlərinin muhasibatlıq prinsipləri və tələbləri digər sahələrdən fərqlidir. Bu sektordakı layihələrin boyu, maliyyələşdirmə proseslərinin mürəkkəbliyi və vergi qaydalarının fərqli olması, muhasibat departamentinin müvafiq təlim və biliklərə malik olmasını tələb edir. İnşaat şirkətlərində muhasibat prosesi və əməliyyatları baxımından qarşılaşılabiləcək əsas məhdudiyətlər və tələblər haqqında məlumat verən bir baxışa sahib olmaq əhəmiyyətli vəziyyətdir.

Məlum olduğu kimi, bütün mühasibat uçotu obyektləri mühasibat uçotu standartlarına uyğun olaraq qiymətləndirilir. Hər bir fərdi aktiv növü üçün, həmişə olduğu kimi, onların qiymətləndirilməsinin aparıldığı bir sıra hallar müəyyən edilir. Bu cür hallara aşağıdakılar daxildir:

- alış və ya tanınma;
- balans hesabatı tarixində;
- xaricolma.

Bütün aktivlər üçün universal olan qiymətləndirmə prinsipi faktiki maya dəyəri ilə qiymətləndirmə hesab olunur (6, s. 84).

İnşaat layihələrinin məhsullarına uyğun şəkildə hesabat vermək üçün inşaat şirkətlərinin muhasibat sistemi müvafiq tənzimləmələrə əsaslanmalıdır. İnşaat layihələri məhsullarını vaxt və maliyyəyə uyğun hesabat verməklə yükümlüdür. Bu, ətraflı bir iş tənzimləməsi, məhsulun məhsuldarlığı və layihə məlumatlarının dəqiqləşdirilməsi ilə baş verir. Layihə bazalı muhasibat, hər bir layihəyə aid xərclərin və gəlirlərin ayrı-ayrı hesablanması tələb edir.

İnşaat şirkətləri üçün muhasibat prosesi mürəkkəbdir və tələbləri dəyişiklik göstərir. Bunların arasında məsuliyyət hesabatları, ödənişlərin idarə olunması, əmlak və avadanlıq hesabatları, eyni zamanda qabaqcadan ödənişlərin müdafiəsi yer alır. Vergiləndirmələrdən başqa, inşaat müqavilələrinin qurulması, yüksək məbləğli maliyyələşdirmə, maliyyə dəyərləndirmələri kimi sahələr də mühüm əhəmiyyətə malikdir.

İnşaat şirkətləri üçün aktivlərin dəyərsizləşməsi məsələsi ciddi maliyyə məsələlərindən biridir. Bu, inşaat layihələrinin məsuliyyət müddəti boyu, aktivlərin dəyərində meydana gələn azalmanın ifadəsidir. Aktivlərin dəyərsizləşməsi, inşaat şirkətlərinin maliyyə performansını, kredit rejimini və inkişaf imkanlarını ciddi şəkildə təsir edə bilər.

Müasir iqtisadi sistemdə MHBS tələblərinə uyğun olaraq ədalətli dəyər aktivlərin qiymətləndirilməsi üçün geniş istifadə olunan üsullardan biri hesab olunur. Eyni zamanda, əksər ekspertlər hesab edirlər ki, ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə MHBS-da müəyyən edilmiş prinsiplərə maksimum dərəcədə uyğundur. Tipik olaraq, aktivin ədalətli dəyəri onun oxşar malların bazar qiymətlərindən tam xəbərdar olan və əməliyyata girməyə hazır olan iki müstəqil təşkilat arasında bağlanmış müqavilədəki dəyərində aiddir. Siz həmçinin tarixi faktı nəzərə almalısınız ki, qiymət bu əməliyyatda iştirak edən tərəflərin razılığının yekun nəticəsidir (məsələn, malların satışı müqaviləsi). Qiymətləndirmə ilə müəyyən edilən aktivin dəyəri konkret məhsul üçün konkret yerdə və müəyyən vaxtda ödənilə bilən ehtimal dəyəri hesab olunur. Mükəmməl (sərbəst) rəqabət şəraitində, yəni bir çox istehlakçı və istehsalçının fəaliyyət göstərdiyi bazarda yeni rəqiblərin meydana çıxması üçün heç bir maneə yoxdur, eyni zamanda, rəqiblərin heç biri bazar vəziyyətini tənzimləmək üçün kifayət qədər gücə malik deyildir (7, s.75).

Aktivlərin dəyərsizləşməsi inşaat şirkətlərinin fəaliyyətinin bir neçə səbəbi ola bilər. İstifadə olunan avadanlığın köhnəlməsi və işin tələblərinə cavab verməməsi, inşaat materiallarının zədələnməsi və ya məsuliyyətli olmaması, texniki səhvkarlıqlar və qəza hadisələri, layihələrin təxmini müddəti və bazarın dəyişməsi kimi səbəblər əsas ola

bilər. Bunlar aktivlərin dəyərini azaldıqları təqdirdə inşaat şirkətləri üçün ciddi maliyyə riskləri törədə bilər.

İnşaat şirkətlərində aktivlərin dəyərlərinin azalmasına səbəb olan bir sıra faktorlar mövcuddur. Bunlar arasında:

-Texnoloji yeniliklərin sürətləşməsi ilə əlaqədar eskalasiya olunmuş avadanlıqların, texniki cihazların və maşınların köhnəlmiş sayılması və dəyərinin azalması;

-Tikinti materiallarının saxlanması və ətraf mühitin təsiri ilə bağlı aktivlərin keyfiyyətini itirməsi;

-Bazar dəyərlərinin dəyişiklikləri və ticarət mallarının dəyərinin düşməsi;

-Yeni vəziyyətlərə və müştərilərin tələblərinə uyğun olmayan eskizlər və layihələrin yenilənməsi;

-Dəyərlərin qalib gələn inflasiya və maliyyə səviyyələri ilə dəyişməsi.

Aktivin satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri müstəqil, məlumatlı və istəyən tərəfin satış xərcləri çıxılmaqla aktivin satışından çıxarıla biləcəyi məbləğdir.

Aktivin dəyəri aktiv və ya pul vəsaitlərini yaradan vahid tərəfindən yaradılması gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin diskontlaşdırılmış dəyəridir. Yəni bu, müəssisənin aktivdən almağı gözlədiyi gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin təxmin edilən məbləğinə aiddir (5, s.63).

Aktivlərin optimal istifadəsini təmin etmək üçün düzgün texniki baxım və idarəsi vacibdir. Avadanlıqlara müntəzəm texniki qulluq və təmir, aktivlərin istifadə ömrünü artıraraq dəyərsizləşməni azaldır.

Ehtiyatların dəyəri azaldıqda, MHBS 2 “Ehtiyatlar”a uyğun olaraq, onların dəyəri satış xərcləri istisna olmaqla, satış qiymətinə bərabər tutulur. Satış qiyməti müvafiq ehtiyatların alıcıları ilə bağlanmış müqavilələr əsasında müəyyən edilir. Əgər razılaşmalar olmamışdırsa, o zaman ədalətli dəyər satış qiyməti üçün götürülür (2, s. 551).

Hər hansı bir əmtəə müqaviləsində satış qiyməti müvafiq ehtiyatların alıcıları ilə bağlanmış müqavilələr əsasında müəyyən edilə bilər. Bu, bir neçə fərqli formalarda aparıla bilər:

1. *Düz Satış Müqavilələri:* İnşaat şirkətləri, tikililərin satışını təşkil etmək üçün müxtəlif alıcılarla müqavilələr bağlayır. Bu müqavilələr, alıcı ilə müzakirələrə və potensial alıcıların təkliflərinə əsasən satış qiyməti müəyyən edilir. Alıcı ilə razılaşdırılan qiymət, müqaviləyə əlavə olunur və nəticədə satış qiyməti təyin edilir.

2. *Ön Satış Müqavilələri:* İnşaat işlərinin həyata keçirilməsindən əvvəl, inşaat şirkətləri tərəfindən tikililərin xüsusi ehtiyacları üzrə olan alıcılarla əvvəlcədən müqavilələr imzalanır. Bu tərəfdarlar yenə də inşaat prosesində dəyişikliklərə və tənzimləmələrə imkan verir, buna görə də satış qiyməti əlavələr və ya endirimlər ilə dəyişə bilər.

3. *Sifariş Üzrə İnşaat Müqavilələri:* Bəzi müştərilər, öz spesifik ehtiyaclarına cavab verən tikililər üçün inşaat işləri üzrə sifarişlər verə bilər. Bu sifarişlərə əsasən, inşaat şirkətləri ilə müştərilər arasında müqavilələr imzalanır. Satış qiyməti, sifarişə əsasən müəyyənləşdirilir və müqavilə şərtlərinə əlavə olunur.

Bu və s. senarilərdə, satış qiyməti müvafiq ehtiyatların alıcıları ilə bağlanmış müqavilələr əsasında müəyyən edilir. Bu, həm inşaat şirkətlərinin maliyyə tənzimləməsinin əsasını təşkil edir, həm də alıcılarla sağlamlaşdırılan münasibətlərin keyfiyyətini təmin edir.

İqtisadi böhran dövründə müəssisə rəhbərlərinin, kreditorların və investorların maliyyə hesabatlarında müəssisənin əsas aktivləri kimi yuxarıda qeyd olunan aktivlərin dəyəri haqqında məlumatların etibarlılığına və tamlığına dair tələbləri artır.

Dəyərsizləşməyə məruz qalan aktivlərin təsnifatı:

Aktivlərin dəyərsizləşməsi 36 №-li standart aşağıdakı aktiv növlərinə tətbiq edilmir:

- Müqavilələrlə tənzimlənən obyektlər;
- Kadrlarla hesablaşmalardan yaranan aktivlər;
- Daşınmaz əmlak investisiya mülkiyyəti;
- Səhmlər;
- Təxirə salınmış vergi aktivləri;
- Maliyyə alətləri kimi uçota alınan maliyyə aktivləri;
- Satış xərcləri istisna olmaqla, bioloji aktivlər.

Bu aktivlərin dəyərsizləşib-düşmədiyini müəyyən etmək üçün aşağıdakı MHBS-lərdən istifadə olunur.

2. Aktivlərin dəyərlənməsi metodları

İnşaat şirkətlərində aktivlərin dəyərlənməsi, layihələrin maliyyəsi, vergi hesabatları və məhsuldarlıq hesabatları üçün vacibdir. Aktivlərin dəyərlənməsi, şirkətin aktivlərinin cari dəyərini və layihələrinə qoyduğu investisiyaların effektivliyini ölçmək üçün əhəmiyyətli bir prosesdir. Bu mərhələdə, aktivlərin dəyərlənməsi üçün bir neçə əsas metod vardır:

1. *Maliyyəyə əsaslanan dəyərləndirilmə*: Bu metodda, aktivlərin dəyərlənməsi, onların cari bazar dəyəri əsasında həyata keçirilir. Bu, həmin aktivin satılmaq istəndiyi halda əldə olunan pul miqdarı ilə eyni şəkildə hesablanır. Bu metod, aktivlərin ən doğru dəyərlənməsini verir, çünki ən yaxşı göstəricidir.

2. *İstehsal qiyaqlaması yolu ilə dəyərləndirmə*: Bu metodda, aktivlər özünün və ya oxşar aktivlərin istifadə qiymətləri ilə müqayisə olunur. Bu, birləşdirilmiş və müəyyən bir dəyər dərəcəsi tətbiq edilərək aktivlərin dəyərlənməsini təmin edir.

3. *Maliyyə dəyərləndirmə yolu ilə dəyərləndirmə*: Bu metodda, aktivlərin dəyəri, onların maliyyə hesabatlarında qeyd olunan məlumatlar əsasında hesablanır. Bu, məsələn, aktivlərin xalis dəyəri, müqavilə dəyəri və s. ilə əlaqəlidir.

4. *Yenidən dəyərləndirmə yolu ilə dəyərləndirmə*: Bu metodda, aktivlərin dəyəri maliyyə ilə əlaqədar faktorlar dəyişdiyində, məsələn, maliyyənin müxtəlif mərhələlərində, aktivlərin dəyəri yenidən qiymətləndirilir.

Aktivlərin dəyərlənməsi, inşaat şirkətləri üçün kritik bir məsələdir çünki bu, şirkətin maliyyə və operativ performansını təyin etməyə kömək edir. Bu metodlar şirkətlərə aktivlərinin dəyərini effektiv şəkildə qiymətləndirmək və rəqabət sahəsində daha da sürətlərini artırmaq üçün qaynaqların düzgün istifadəsini təmin etməkdə yardımçı olur. İnşaat şirkətlərində aktivlərin dəyərlənməsi, həm layihələrin maliyyə planlaması

üçün, həm də maliyyə məlumatlarının doğruluğu və ətraflı təhlili üçün əhəmiyyətli bir mərhələdir. Aktivlərin dəyərlənməsi, məhsuldarlıq, maliyyə dayandırılması və şirkətin gələcək perspektivləri üçün əsas məlumatları təmin edir.

Mühasibat uçotunun bütün göstərilən metodoloji prinsip və qaydaları bir-biri ilə sıx surətdə əlaqədardır. Təcrübədə həmin metodiki prinsiplər əlaqədar ardıcılıqla icra olunur. Göstərilən prinsiplərin icrası ilə mühasibat uçotunda fasiləsiz, ardıcıl və sənədlər əsasında təsərrüfat-maliyyə əməliyyatları pul, miqdar və əmək ölçülərinə uyğun olaraq ümumiləşdirilmiş formada əks olunur. Bütün bu əməliyyatların qarşılıqlı şəkildə mühasibat uçotunda əks olunması ilə etibarlı, sistemləşdirilmiş yekun hesabat göstəricilərinin əldə olunmasına imkan verir. Bütün bunlar mühasibat uçotu sistemini yaradır və onun idarə olunmasını təmin edir.

Aktivin faydalı istifadə müddətinin sonunda, aktivin tam istifadəsi nəticəsində yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti proqnozları, aşağıdakı hallar istisna olmaqla, aktivin satış qiymətini müəyyən etmək üçün istifadə edilən metoddan istifadə etməklə qiymətləndirilir (4, s. 351).

Aktivlərin dəyərsizləşməsinin qarşısını almaq inşaat şirkətlərinin sürətlə dəyişən və dinamik fəaliyyət sahəsində əhəmiyyətli bir məsələdir. Bu məsələni həll etmək üçün aşağıdakı tədbirlər göstərilə bilər:

1. *Dəyərsizləşmə Xərclərinin Monitoringi*: İnşaat şirkətləri, maddi aktivlərinin istifadə müddətində və ya ticarət dövründə dəyərsizləşmələrinin müəyyən edilməsi üçün sistemli bir monitoring sistemi qurmaq məcburiyyətindədir. Bu, nəzarət altında olmayan sənədlərin, texnika və avadanlıqların sənədləşmədən və ya qeyri-standart istifadədən səbəbli dəyərsizləşmələrin yoxlanılması və müəyyən edilməsi deməkdir.

2. *Aktivlərin Yenilənməsi və Təmiri*: Aktivlərin istifadə müddəti dolduqca, onların yenilənməsi və ya təmiri inşaat şirkətləri üçün əhəmiyyətli bir inkişaf sahəsidir. Yenilənmə maliyyə nəzarəti çərçivəsində nəzərə alınmalı və öncəlikləndirilməlidir. Yenilənmə işləri, aktivin orijinal dəyərini qaytarmaq və yeni işlərdə fəal olacaq potensial mədaxilləri azaltmaq üçün strateji olaraq tətbiq edilə bilər.

3. *Ətraflı maliyyə analizi*: İnşaat şirkətləri maliyyə fəaliyyətlərini sistemli şəkildə izləyib, dəyərsizləşməyə yol verən səbəbləri və mövcud riskləri müəyyən etməlidirlər. Aktivlərin dəyərsizləşməsinin ana səbəbləri arasında texnika və avadanlıqların istifadə müddətində yaranan məhdudiyət, materiallardan və məişət malların dan qeyri-standart istifadə və ya texniki problem və işlərdə başlayan pozuntular olacaqdır.

4. *Təcrübəyə əsaslanan proqnozlar*: İnşaat şirkətləri, gələcəkdə aktivlərin dəyərsizləşməsinin qarşısını almaq məqsədilə təcrübəyə əsaslanan proqnozlar və layihələr hazırlamaq üçün səlahiyyətli mütəxəssislərdən istifadə etməlidirlər. Bu proqnozlar, aktivlərin effektiv istifadəsini təmin edəcək, dəyərini qoruyacaq və onların ömür müddətini artıracaq strategiyaları nəzərə almalıdır.

Qeyd edildiyi kimi, standart aktivin bərpa edilə bilən dəyərinin onun xalis ədalətli dəyərindən və istifadə dəyərindən artıq olduğunu bildirir. Bu bölmədə həmçinin qeyd olunur ki, aktivin bərpa oluna bilən dəyərinin hesablanması üçün istifadə olunan metodologiya ilə aktivin amortizasiyasını müəyyən edən yeganə və ya tək pul vəsaitləri yaranan aktiv arasında ciddi fərq yoxdur (3, s. 575).

Nəticə

Məqalədə əks olunan nəticə, inşaat şirkətlərinin aktivlərinin maliyyəli metodlarla dəyərləndirilməsinin, şirkətin maliyyə performansını və nailiyyətlərini anlamaq üçün əhəmiyyətli bir addım olduğudur. Bu metodlar, aktivlərin maliyyəli dəyərini, gələcəkdəki dəyər proqnozunu, dəyər artımını və azalmasını qiymətləndirmək üçün istifadə olunur. Aktivlərin dəyərləndirilməsi prosesi, sistemli bir yanaşmanın və risk idarəsinin tətbiq edilməsini tələb edir. Bu, inşaat şirkətlərinin maliyyə performansını və aktivlərinin

effektiv istifadəsini yaxşılaşdırmaq və potensial riskləri azaltmaq üçün əhəmiyyətli bir alətdir. Aktivlərin maliyyəli metodlarla dəyərləndirilməsi, inşaat şirkətlərinin strateji planlarını hazırlamaq, maliyyə performansını qiymətləndirmək və nailiyyətlərini artırmaq üçün əhəmiyyətli bir prosesdir.

Bütün bu metodlar, şirkətin maddi və maliyyəvi səviyyəsini daha yaxşı anlamağa kömək edir və aktivlərin effektiv istifadəsini təmin etməyə yardım edir. İşlənməsi üçün müxtəlif metodlar mövcuddur və bu metodlar müəyyən bir standart və ya şirkət özəliyinə uyğun olaraq tətbiq edilə bilər.

Məqalədə əks olunan nəticələrə baxdığımızda, aktivlərin maliyyəli dəyərləndirilməsinin şirkətin gələcəkdəki nailiyyətləri üçün mühüm olduğu görülür. Bu dəyərləndirmə, şirkətin var olan və potensial müştəriləri, mövcud maddi və maliyyəvi resursları və bazar keyfiyyətlərini nəzərə almaq üçün əhəmiyyətli bir vasitədir. Aktivlərin dəyərini müəyyənləşdirmək, yeni layihələr və tikinti əməliyyatları üçün maliyyə sənədlərini və risk idarəsini nəzərdən keçirmək üçün kömək edir. Bundan əlavə, aktivlərin dəyər artımı və azalımını müzakirə etmək, şirkətin mövcud və gələcəkdəki layihələrinə yön vermək üçün əhəmiyyətli bir addımdır.

Bu nəzərdən, inşaat şirkətlərinin aktivlərinin maliyyəli metodlarla dəyərləndirilməsi, şirkətin sürətlə dəyişən mühitində nailiyyətlərinin qorunması və artırılması üçün əhəmiyyətli bir alətdir. Bu proses, şirkətin strateji planlarının hazırlanmasında kəskin bir rol oynayır və effektiv maliyyə idarəsinin təmin edilməsində əhəmiyyətli bir tədbirdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Abbasov Q. Mühasibat uçotunun nəzəriyyəsi. Bakı: İqtisad Universiteti, 2009, 381 s.
2. Abbasov Q. Sıfırdan başlayan mühasibat (maliyyə) uçotu. Bakı: Təknur, 2013, 551 s.
3. Abbasov Q., Səbzəliyev S., Daşdəmirov Ə., Quliyev V., Sadıqov Ə. Mühasibat (maliyyə) uçotu. Bakı: X.K.B. və Poliqrafiya, 2003, 575 s.
4. Fətullayev R. Beynəlxalq mühasibatlığa giriş (İFRS əsasında). Bakı: Nurlar Nəşriyyat Poliqrafiya Mərkəzi, 2017, 351 s.
5. Гейдаров К. Обесценение нематериальных активов: практика расчета и признания в отчетности по МСФО, Журнал «КФО», 2015, № 4, с. 15-20.
6. Давыдова Г., Петрова Л. Основы бухгалтерского учета. Екатеринбург: Учебное пособие, 2015, 164 с.
7. Hendriksen E., Van Breda M. Theory of accounting. London: Finance and Statistics, 2018, 905 p.

Резюме

Ариф Гулиев

Методы активизации активов в строительных компаниях

Оценка активов строительных компаний является ключевым вопросом при определении их финансовой стоимости. Этот процесс помогает в стратегическом планировании и принятии решений путем оценки финансовых показателей компаний, точного расчета стоимости их активов и собственности. Было опубликовано множество статей и исследований по оценке активов в строительном секторе, различным методам и применимым стандартам. Эти методы используются как при определении ценных строительных проектов, так и при определении сертифицированной стоимости компаний, имеющих финансирование. В соответствии с изложенными принципами бухгалтерского учета определяются его метод и предмет. Оценка активов – важный процесс оценки финансовых показателей строительных компаний, выявления потенциальных рисков и прогнозирования будущих достижений. В данной статье был приведен пример применения финансовых методов для оценки активов строительных компаний. Финансовая стоимость активов рассчитывается с учетом существующих и потенциальных клиентов, материальных и финансовых ресурсов, рыночных качеств и социальных качеств. Можно провести финансовый анализ и

исследование рынка, чтобы спрогнозировать будущую стоимость активов. Сопровождается обсуждением оценки и амортизации активов, новых проектов и строительных работ, финансовой документации и управления рисками. Эти методы подчеркивают важность применения системного подхода и стратегических планов в процессе оценки активов строительных компаний. Подчеркивает ключевые функции бухгалтерского учета, связанные с финансовым управлением, ограничением продуктов, проектным финансированием, вопросами контрактов, отчетностью об активах и налоговым планированием. Эти функции играют важную роль в обеспечении эффективного функционирования финансовой и управленческой структур компании. В статье освещено применение передовых приложений финансового управления и бухгалтерского учета в частных строительных проектах. Это важный шаг для компаний по укреплению финансов, снижению рисков и достижению долгосрочных успешных результатов. В этой статье будет проанализирован процесс оценки активов строительных компаний и объяснено, как применяются различные методы оценки и как они влияют на рабочий процесс.

Ключевые слова: *Активы, бухгалтерский учет, метод, строительство, финансы, оценка*

Summary

Arif Guliyev

Methods of Assetting Assets in Construction Companies

Asset valuation of construction companies is a key issue in determining their financial value. This process helps in strategic planning and decision-making by assessing the financial performance of companies, accurately calculating the value of their assets and properties. There have been many articles and studies on asset valuation in the construction sector, various methods and applicable standards. These methods are used both in determining valuable construction projects and in determining the certified value of companies with financing. In accordance with the stated principles of accounting, its method and subject are defined. Asset valuation is an important process for assessing the financial performance of construction companies, identifying potential risks and predicting future achievements. In this article, an example of the application of financial methods for the valuation of assets of construction companies was given. The financial value of assets is calculated taking into account existing and potential customers, material and financial resources, market qualities and social qualities. It is possible to conduct financial analysis and market research to predict the future value of assets. Accompanied by discussion of asset appreciation and depreciation, new projects and construction operations, financial documentation and risk management. These methods emphasize the importance of applying a systematic approach and strategic plans in the process of asset valuation of construction companies. Emphasizes key functions of accounting related to financial management, product limitation, project finance, contract issues, asset reporting, and tax planning. These functions play an important role in ensuring the effective functioning of the company's financial and management structures. The article highlights the application of advanced financial management applications and accounting in private construction projects. This is an important step for companies to strengthen finances, reduce risks and achieve long-term successful results. This article will analyze the process of asset valuation of construction companies and explain how different valuation methods are applied and how they affect the working process.

Key words: *assets, accounting, method, construction, finance, valuation*

Şöbə redaktoru i.ü.f.d., dos. Ələsgərova Flora Qəməndər qızının rəyi əsasında çapa məsləhət görülmüşdür.